

Hallinto-oikeuden päätös:

OAJ ja Suomen Messut syyllistyivät syrjintään

Taustaa lyhyesti

Aito avioliitto ry oli tehnyt sopimuksen ja maksanut osallistumisesta Educa 2019 messuille. Tapahtuman järjestäjinä olleet Suomen Messut ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ peruuttivat yksipuolisesti osallistumisen saatuaan paljon palautetta [yhdistyksen perhearvoihin](#) kielteisesti suhtautuvilta. Yhdistys ja sen silloinen hallituksen puheenjohtaja Susanna Koivula valittivat syrjinnästä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle (YVTltk). OAJ:lle ja Suomen Messuille annettiin [kielto jatkaa tai uusia syrjintää](#).

Messujärjestäjät valittivat syrjintäkiellosta hallinto-oikeuteen (HaO) ja vaativat lisäksi kieltoa panna täytäntöön syrjintäkielto. HaO [hylkäsi täytäntöönpanokiellon](#) välipäätöksellä 12.2.2021 ja ilmoitti antavansa ratkaisun pääasiaan myöhemmin.

HaO antoi ratkaisun pääasiaan 30.05.2023.

Syrjittiinkö Aito avioliitto ry:tä?

Hallinto-oikeuden (HaO) päätöksen mukaan kyllä. Sitä kohdeltiin epäsuotuisammin, kuin muita näytteilleasettajia. Lakikielellä ilmaistuna syrjintäoletta on kiistaton.

Edellä esitettyyn viitaten hallinto-oikeus katsoo, että valittaja on yhdessä toisen messujen järjestäjän kanssa kohdellut yhdistystä muita näytteilleasettajia epäsuotuisammin, kun yhdistyksen kertaalleen jo hyväksytty osallistuminen Educa 2019 -messuille on myöhemmin peruutettu. Valittajan verkkosivuillaan julkaisemasta uutisesta on pääteltävissä, että erilainen kohtelu on perustunut yhdistyksen kannattamiin arvoihin ja mielipiteisiin. Valittaja ei ole kiistänyt näitä seikkoja. Edellä esitetyn perusteella asiassa on katsottava syntyneen olettama välittömästi syrjinnästä mielipiteen perusteella.

Päävaatimus hylättiin

HaO hylkäsi valittajien OAJ ja Suomen messut päävaatimuksen, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan (YVTltk) antama päätös [syrjintäkiellosta](#) on kumottava.

Edellä esitetyn perusteella hallinto-oikeus katsoo, että valittaja ei ole kumonnut asiassa syntyneitä syrjintäoletta. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on siten voinut katsoa, että valittaja on syrjinyt Koivulaa yhdistyksen jäsenenä mielipiteen perusteella evätessään yhdessä toisen messujen järjestäjän kanssa yhdistyksen jo kertaalleen hyväksytyyn osallistumisen Educa 2019 -messuille näytteilleasettajana. Lautakunta on voinut kieltää valittajaa jatkamasta tai uusimasta Koivulaan kohdistuvaa syrjintää mielipiteen perusteella. Sillä seikalla, että yhdistyksen jäsenet ovat voineet

Lehdistötiedote 13.6.2023. Vapaasti julkaistavissa. Lähde: [Aito avioliitto ry](#), lainatut osuudet suoraan HaO:n päätöksestä.

*osallistua messuille vieraina, ei ole merkitystä asian oikeudellisessa arvioinnissa.
Valitus on näin ollen hylättävä.*

Muotoseikat hyväksyttiin

Poiketen YVTltk:n kannasta HaO hyväksyi erilaisen laintulkinnan kahdesta muotoseikasta:

- Kuka voi jättää syrjäntäkieltohakemuksen YVTltk: lle?
- Missä muodossa syrjäntäkiellon voi julistaa?

Asian lähtökohtana YVTltk näkee asian niin, että Aito avioliitto ry ja Susanna Koivula voivat yhdessä hakea syrjäntäkieltoa. Tuo on myös perusteltu sangen yksityiskohtaisesti syrjäntäkieltopäätöksessä liittyen tilanteeseen, että yksityishenkilö voi tulla syrjityksi yhdistyksen kohtaaman syrjinnän vuoksi. Tuollaisessa tilanteessa on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista, että syrjimin kielletään sekä yksityishenkilöä että yhdistystä kohtaan. YVTltk oli tehnyt juuri näin. Se kielsi jatkamasta tai uusimasta syrjäntää Aito avioliitto ry:tä ja Susanna Koivulaa kohtaan. Tapausselostus [löytyy täältä](#).

HaO tulkitsi asiaa tuosta poiketen. Yhdistykseen kohdistunut syrjäntä on HaO:n päätöksen mukaan kiistaton, kuten jo edellä todettiin. Se ei silti hyväksynyt, että syrjäntäkieltohakemuksen tekijänä olisi Aito avioliitto ry ja Susanna Koivula yhdessä, vaan hyväksyi hakemuksen tekijäksi pelkästään yksityishenkilön eli Susanna Koivulan. Vastaavasti se sääti syrjäntäkiellon muotoon, että Susanna Koivulaan kohdistettua syrjäntää ei saa jatkaa eikä uusia.

Lakipykälän tulkinta

Ongelmallinen kohta lainsäädännön tulkinnassa oli [Yhdenvertaisuuslain](#) 21§2 ilmaus:

”Se, joka katsoo joutuneensa syrjityksi tai vastatoimien kohteeksi, voi saattaa syrjäntää tai vastatoimia koskevan asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi 20 §:n 3 momentissa säädettyjä toimenpiteitä varten.”.

Erimielisyys koski, mitä tuo ”Se,” tarkoittaa eli onko kyseessä syrjäntää kokenut yhdistys ja henkilö yhdessä, vai pelkästään henkilö yksinään. Vaikka pääsääntönä yhdenvertaisuuslaki ei anna muuten suojaa yhteisöille (oikeushenkilöt), niin lainsäädäntö mahdollistaa syrjäntäkiellon antamisen suojaamaan myös yhdistystä juuri tässä tilanteessa, kuten [YVTltk:n tapausselostuksessa](#) on selvennetty. Sama pätee yhteisen hakemuksen tekemiseen, eli yhdistys ja henkilö voivat tehdä hakemuksen syrjäntäkiellosta yhdessä.

Käytännön vaikutukset

Koska Susanna Koivulaan kohdistunut syrjäntä liittyi siihen, että Aito avioliitto ry:tä oli syrjitty, niin suppeampi kielto syrjiä vain Susanna Koivulaa ei käytännössä mitätöi kieltoa syrjiä Aito avioliitto ry:tä.

Silti HaO:n päätös ei ole ongelmaton. Mikäli HaO:n päätös saa lainvoiman, päätöksen sisältämä suppeampi tulkinta vaikeuttaa ja nostaa kynnyistä saada oikeutta mielipiteeseen, vakaumukseen tai uskuntoon liittyvissä tilanteissa, jossa syrjinnän kohteena on yhteisö ja sen henkilöt. Vaatii hieman rohkeutta tehdä yllä kuvatussa tilanteessa virallinen valitus yksinään yksityishenkilönä. Julkisuuspelko jo yksinään voi estää sen.

HaO:n päätös ei ole vielä lainvoimainen. Tätä julkaistaessa ei ole vielä tietoa, valitetaanko HaO:n ahtaammasta laintulkinnasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.